

Ткачівська І.М. [https://orcid.org/ 0000-0002-8995-2483](https://orcid.org/0000-0002-8995-2483)

СТАН СФОРМОВАНOSTI КОМУНІКАТИВНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 014 СЕРЕДНЯ ОСВІТА (ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА)

Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника

Анотація. У публікації показано, що професія майбутнього вчителя фізичної культури нової української школи має чітко орієнтуватися на наявність сформованої у нього професійної компетентності. З-поміж ключових компетенцій майбутнього педагога з фізичної культури, уваги заслуговують формування комунікативних компетенцій – володіння спеціальною термінологією і професійними мовними навичками; вміння регулювати емоційні стани; витримка в спілкуванні з людьми; попередження і тактовне вирішення виникнення конфліктних ситуацій; встановлення доброзичливих і правильних взаємин зі студентами, з викладачами, з дітьми; педагогічний такт; емпатія. Виявлено, що у 30,6 % майбутніх педагогів з фізичної культури низький рівень сформованості здібностей до комунікації; нижче середнього – у 26,3% учасників експерименту; середній рівень було визначено у 9,3 % опитаних респондентів; рівень вище середнього – у 24,6% педагогів і високий рівень комунікативних здібностей було виявлено у 9,2 % студентів.

Тест на оцінку самоконтролю в спілкуванні дозволив зробити наступні висновки: 29% студентів знаходяться на низькому рівні комунікативного контролю – вони здатні до щирого саморозкриття в спілкуванні, безпосередні, а їх «Я» мало схильне до зміни в різних ситуаціях; 59% володіють середнім комунікативним контролем, вони щирі, але нестримані у своїх емоційних проявах, разом з тим зважають на думку оточуючих; 12% мають високий комунікативний контроль, гнучко реагують на зміни

ситуації і в змозі передбачити враження, яке справлять на оточуючих.

Ключові слова: комунікативні компетенції, фізична культура, студенти спеціальності 014 Середня освіта (фізична культура).

Anotation. *The publication shows that the profession of the future physical education teacher of the new Ukrainian school should be clearly oriented towards the presence of the professional competence he has developed. Among the key competencies of a future physical education teacher, the formation of communicative competencies deserves attention - mastery of special terminology and professional language skills; the ability to regulate emotional states; patience in communicating with people; prevention and tactful resolution of conflict situations; establishment of friendly and correct relations with students, with teachers, with children; pedagogical tact; empathy. It was found that 30.6% of future physical education teachers have a low level of communication skills; below the average - in 26.3% of the participants of the experiment; the average level was determined in 9.3% of the surveyed respondents; above-average level - 24.6% of teachers and a high level of communication skills was found in 9.2% of students.*

The test for assessing self-control in communication made it possible to draw the following conclusions: 29% of students are at a low level of communicative control - they are capable of sincere self-disclosure in communication, are direct, and their "I" is not prone to change in various situations; 59% have average communicative control, they are sincere, but unrestrained in their emotional manifestations, at the same time they take into account the opinion of others; 12% have high communicative control, react flexibly to changes in the situation and are able to predict the impression they will make on others.

Key words: *communicative competences, physical culture, students of specialty 014 Secondary education (physical culture).*

Актуальність теми дослідження. У сучасному світі істотно зростає роль фізичної культури як фактора вдосконалення людини і суспільства. Здоровий спосіб життя, фізична культура і рухова активність – стають соціальними «феноменами», об'єднуючою силою і національною ідеєю, сприяють розвитку сильної держави і здорового суспільства. Відповідно зростають вимоги з боку суспільства і його членів до якості підготовки фахівців, які обслуговують сферу фізичної культури і спорту, до рівня їх професійної компетентності і компетенцій. Розвиток професійної компетентності вчителів фізичної культури – це неперервний, динамічний процес якісних змін у професійній діяльності, професійних знаннях, уміннях, особистісних якостях, мотивах та спрямуваннях, який передбачає постійний саморозвиток і самовдосконалення особистості [2; 3; 4]. Відтак, з-поміж ключових компетенції майбутнього педагога з фізичної культури, уваги заслуговують формування комунікативних компетенцій.

Комунікативні компетенції – володіння спеціальною термінологією і професійними мовними навичками; вміння регулювати емоційні стани; витримка в спілкуванні з людьми; попередження і тактовне вирішення виникнення конфліктних ситуацій; встановлення доброзичливих і правильних взаємин зі студентами, з викладачами, з дітьми; педагогічний такт; емпатія. Комунікативні здібності вчителя фізичної культури виявляються у спілкуванні з учнями, колегами й батьками, встановленні та підтримці контактів, обміні інформацією. Це позитивно впливає на результати професійної діяльності вчителя фізичної культури та виявляється у високих показниках навченості й підготовленості учнів [2].

Мета дослідження – виявити стан сформованості комунікативних компетенцій студентів спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура).

Методи дослідження: теоретичний аналіз і узагальнення науково-методичних джерел; анкетування; педагогічне спостереження; педагогічне тестування; ранжування; педагогічний експеримент.

Результати дослідження. Комунікативні здібності вчителя фізичної культури виявляються у спілкуванні з учнями, колегами й батьками, встановленні та підтримці контактів, обміні інформацією [1]. Це позитивно впливає на результати професійної діяльності вчителя фізичної культури та виявляється у високих показниках навченості й підготовленості учнів.

Результати діагностики комунікативних здібностей показали, що у 30,6 % майбутніх педагогів з фізичної культури низький рівень; нижче середнього – у 26,3% учасників експерименту; середній рівень було визначено у 9,3 % опитаних респондентів; рівень вище середнього – у 24,6% педагогів і високий рівень комунікативних здібностей було виявлено у 9,2 % студентів.

Немаловажним було також вивчення комунікативної готовності до діалогу з дитиною. Тест, запропонований І.І. Ридановою, орієнтований саме на такий діалог, на гуманність спілкування, на позицію співробітництва і спільного пошуку рішень педагога і вихованця. Тому, ми визнали можливим використовувати даний тест з метою виявлення гуманістичної спрямованості особистості студентів. Результати тестування показали, що близько 70% респондентів не готові до діалогу з дитиною (сума менше 55 балів), що свідчить про не сформованість гуманної педагогічної позиції студентів. Отже, у майбутній професійній діяльності виконання основних функцій особистісно-орієнтованої освіти може бути проблематичним для більшої частини випускників спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура).

Оцінка рівня комунікабельності показала наступні результати: 16% майбутніх вчителів виявилися некоммунікабельними, які не вміють контролювати себе в спілкуванні; 5% за результатами тесту замкнуті, неговіркі, нові контакти викликають у них паніку; 49% до певної міри товариські і в незнайомій обстановці почувають себе цілком упевнено, але в суперечках, диспутах беруть участь неохоче; 30% з нормальною комунікабельністю, допитливі, охоче слухають цікавого співрозмовника, досить терплячі в спілкуванні.

Тест на оцінку самоконтролю в спілкуванні дозволив зробити наступні висновки: 29% студентів знаходяться на низькому рівні комунікативного контролю – вони здатні до щирого саморозкриття в спілкуванні, безпосередні, а їх «Я» мало схильне до зміни в різних ситуаціях; 59% володіють середнім комунікативним контролем, вони щирі, але нестримані у своїх емоційних проявах, разом з тим зважають на думку оточуючих; 12% мають високий комунікативний контроль, гнучко реагують на зміни ситуації і в змозі передбачити враження, яке справлять на оточуючих.

Оцінка наявних комунікативних умінь при обробці результатів показала, що 9% студентів необхідно працювати над собою і вчитися слухати; 15% бракує достоїнств хорошого співрозмовника; 48% хороші співрозмовники, але іноді відмовляють партнеру по спілкуванню в увазі; у 28% стиль спілкування може стати прикладом для інших.

Висновки. Отже, ми в певній мірі можемо говорити про часткову готовність випускників до майбутньої особистісно-орієнтованої педагогічної діяльності, показники ж їх особистісно-професійного розвитку свідчать про недостатню сформованість комунікативних компетенцій.

Це підтверджує необхідність виходу за «рамки» інформаційно-орієнтованої системи підготовки педагога з фізичної культури та впровадження в навчальний процес закладів вищої освіти принципів і цінностей особистісно-орієнтованої освіти, спрямованої на свідомість і процеси індивідуально-особистісного саморозвитку студентів як основи професійного становлення і розвитку фахівця.

Список літератури.

1. Грибан Г.П., Мичка І.В., Гарлінська А.М. та ін. Формування комунікативної компетентності в майбутніх учителів фізичної культури під час освітнього процесу. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова: зб. наук. праць*. За ред. О.В. Тимошенка. Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2022. Вип. 4 (149). С. 43-46.

2. Конох А.П. Формування професійної компетентності майбутніх учителів фізичної культури. *Вісник Запорізького національного університету*: зб. наук. праць. Фізичне виховання та спорт. Запоріжжя: ЗНУ, 2018. №1. С. 31-37.

3. Онопрієнко О.В. Формування базових професійних компетентностей майбутнього вчителя фізичної культури у процесі вивчення фахових дисциплін : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Черкаси, 2009. 296 с.

4. Самсутіна Н.М. Моніторинг сформованості професійних умінь та навичок майбутніх учителів фізичної культури. *Молодий вчений*. 2017. № 3.1 (43.1) С. 246-249.

Шандригось В.І., <https://orcid.org/0000-0002-1511-4559>

Салук І.А., <https://orcid.org/0000-0002-7058-5513>

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗМАГАНЬ В АДАПТИВНОМУ СПОРТІ

Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка

Анотація. У статті відкривається питання проведення спортивних заходів для спортсменів з інвалідністю. Визначені специфічні вимоги до змагальної діяльності в адаптивному спорті.

Annotation. The article opens issue of holding sport events for athletes with disabilities. Specific requirements for competitive activity in adaptive sport are defined.

Ключові слова адаптивний спорт, спортсмени з інвалідністю, Паралімпійські, Дефлімпійські ігри.

Keywords adaptive sports, athletes with disabilities, Paralympic, Defflympic Games.

Актуальність теми дослідження. Оскільки професійно-трудова, громадсько-політична та інші види діяльності для осіб з інвалідністю часто виявляються недоступними, адаптивний спорт може бути єдиною для них можливістю самоактуалізації. Основу адаптивного спорту становлять змагальна діяльність і цілеспрямована